

Veel mensen verbazen zich over de manier waarop we vrijplaatsen denken te organiseren. We lappen daarbij allerlei 'vanzelfsprekende' economische, didactische en leiderschapsprincipes aan onze laars. We willen leren maar benoemen geen leerlingen, leerdoelen of didactische werkvormen. We nodigen uit om deel te nemen in een initiatief zonder dat we doelen formuleren of het proces gaan sturen. We verwachten dat Vrijplaatsen niet alleen voor de deelnemers, maar ook maatschappelijk van belang is, zonder dat belang voorop te stellen of ervoor te gaan zorgen. Dit doen we allemaal niet zomaar. Er is al best wat ervaring mee, en die willen we delen. En we al doende willen we hier nog veel meer over leren. We staan nog maar aan het begin van de netwerksamenleving.

Resultaat zonder sturing?

In de Volkskrant van 26-1-2005 wordt verteld over het vijfde World Social Forum, dat op diezelfde dag in het Braziliaanse Porto Alegre van start gaat. Honderdduizend of meer mensen gaan gedurende enkele dagen met elkaar in gesprek in duizenden workshops en creëren al doende een samenhang die de beweging van de Andersglobalisten wordt genoemd. Een beweging zonder leiders, zonder program, zonder hiërarchie, en met een niet te onderschatten maatschappelijke invloed.

Volkskrantjournaliste Charlotte Huisman noemt het WSF een 'vrijplaats': "een op een grabbelton gelijkende ruimte waar iedereen zijn eigen netwerk kan aanleggen". Ze vraagt zich af of het niet een te vrijblijvend festivalcircus wordt; heeft de beweging geen hiërarchische structuur, sturing van bovenaf, een leider en een eenduidige slotverklaring nodig?

Een interessante vraag. Kun je zonder manifest, doelen en beleid ook resultaten behalen? De voorstanders (er is ook scepticis) wijzen volgens haar op drie soorten resultaten die door het WSF bereikt worden, dus zonder hiërarchische sturing, doelen en beleid. Ten eerste vinden de thema's die andersglobalisten bediscussiëren veel weerklank: zo mislukte de top van de Wereldhandelsorganisatie in Cancun vorig jaar omdat een aantal ontwikkelingslanden bleef aandringen op verlaging van de landbouwsubsidies in Europa. Ten tweede worden op het WSF samenwerkingsverbanden gevormd die concrete problemen aanpakken (landmijnen, schuldenproblematiek). Ten derde beschouwen veel bezoekers het WSF op zich als resultaat. Ze komen thuis met nieuwe ideeën en inspiratie om de wereld te verbeteren. Resultaten die voor zich spreken. Reden genoeg om de netwerkorganisatie die dit voortbrengt serieus te nemen. – JH

deze en andere foto's van het WSF 2003 zijn te vinden op <http://groups.msn.com/defloortjesophetworldsocialforumimportoalegre>

Waarom denkt Charlotte Huisman bij een festivalcircus aan vrijblijvendheid? Waarom wordt 'vrede', in een vrolijke setting gepropageerd, niet serieus genomen? Is welvaart alleen bestemd voor de mensen die ernstig kijken? - FB

Gedeeld voorzitterschap

Eén van de organisatorische vragen die in een startende vrijplaats opkomt is of er een voorzitter moet zijn. Deze vraag impliceert al snel dat de voorzittersrol (de autoriteit) bij één persoon komt te liggen. Is het niet zo dat de voorzitter over bepaalde zaken (agenda, tijd, wie krijgt het woord) beslist en daarmee bewust of onbewust een stuk initiatief van de andere deelnemers wegneemt?

In de vrijplaats 'Vrolijke Sabotage' experimenteren we met *gedeeld voorzitterschap*. Voorzitten zien we als een taak die iedereen op elk moment kan vervullen: het bewaken van de kwaliteit van het gesprek. Met deze opvatting creëren we een soort samenspel waarbij iedereen verantwoordelijk is voor het verloop van de bijeenkomst. De agenda wordt vooraf of aan het begin van de vergadering opgesteld. De ervaring leert dat je het niet in één keer onder de knie hebt. Wel spannend, gedeeld voorzitterschap is voor ons zeker een concept om verder mee te experimenteren! - AV

Agenda

- Vrijplaats 'De lerende overheid' is nu officieel gestart en zal op 9 mei het gesprek voortzetten. Contact: lonneke.alsema@tip.nl
- Wie is geïnteresseerd in een [vrijplaats rond onderwijsmanagement](#)? Contact via floorbasten@orleon.nl (is tot 2 mei in Thailand).
- 28 april: congres over 'Vraagsturing of Vraag (her)ontdekking?'. Kansen voor het vormen van nieuwe allianties! Kijk voor meer informatie op www.de-verbinding.nl